

Kommunevalg 2027: Invester i barnas fremtid

1. oktober 2026

Til dere som former barnas fremtid,

Nå starter det viktige arbeidet med kommunepartisprogrammene for kommunevalget 2027. De neste fire årene er det dere som tar beslutningene som former hverdagen til barnas liv i kommunen. Barn har ikke stemmerett, men de har rett til at barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle saker som berører dem, jf. Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon. Det er deres ansvar å sikre at barns rett til helse, utdanning, trygghet og utvikling blir ivarettatt.

Utfordringene er store. Skolefraværet er høyt, norske barn gjør det dårligere i skolen, flere av dem som begår kriminalitet er unge, og mange barn strever med psykisk helse. Samtidig er tjenestene rundt barna under press. Helseyskepleierne opplever de kan i stor grad forebygge og avdekke sårbarhet, men at det i liten grad blir fulgt opp videre. Riksrevisjonen har kritisert at forebyggingen ikke er god nok, og i 2025 ba FNs barnekomité Norge om å fjerne de store forskjellene mellom kommunene. Barns muligheter skal ikke avhenge av hvor de bor i landet, men det gjør de i altfor stor grad i dag.

Forebygging må være vårt felles ansvar

Alle kommuner skal ha en plan for forebyggende arbeid, men bare om lag to av tre har det. Altfor ofte er forebygging kortsiktige prosjekter som kuttes når budsjettene strammes inn. Det er dyrt, både for barna og for kommunen. En kartlegging Menon Economics laget for Barneombudet i fjor viser at skolehelsetjeneste og fritidsklubb koster rundt 2 000–2 700 kroner per barn i året, og foreldreveiledning 45 000–65 000 kroner. En institusjonsplass koster kommunen om lag 2,3 millioner kroner i året. Forebygging lønner seg – og i både menneskelige og samfunnsmessige kostnader er det mye billigere enn å prøve å reparere.

Samtidig ser vi at det altfor ofte glipper rundt barn, fordi tjenestene ikke henger sammen, slik at ulike tiltak ikke virker i sum.

Vi ber derfor partiene om å forplikte seg til å:

- Vedta og bruke planen: Forebyggingsplanen (barnevernsloven § 15-1) skal være vedtatt av kommunestyret, forankret i kommuneplanen og rulleres jevnlig.
- Plassere ansvaret tydelig: En ledelse skal ha ansvar for at helsestasjon, barnehage, skole, barnevern, NAV og fritid jobber sammen rundt barn og familier.
- Oppdage tidlig og handle riktig: Ansatte skal ha rutiner for å fange opp bekymring tidlig knyttet til barna, og kommunen skal sikre tett oppfølging av barn i risiko.
- Sikre at forebyggingsplanen finansieres: Forebygging skal ha en egen og varig plass i budsjettet, og kommunestyret skal få en årlig rapport om resultatene av forebyggingsplanen.

I tillegg ber vi lokalpartiene om å:

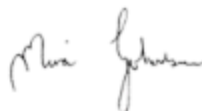
- Synliggjøre barnets beste i alle saker og budsjetter som berører barn.
- Styrke grunnmuren med trygg bemanning i helsestasjon og skolehelsetjeneste, et godt skolemiljø og fritidstilbud som er åpne for alle, uansett familiens økonomi.
- Lytte til barn ved å gi ungdomsrådet reell innflytelse og involvere barn, også de mest sårbare, i planarbeid, budsjett og beredskap.

Dette er forpliktelser kommunestyret selv kan vedta. Det viktigste er likevel politikere som prioriterer barna over tid.

Barneombudet stiller gjerne opp med kunnskap og dialog.

Lykke til med det viktige oppdraget for barna, fremtiden og demokratiet.

Med vennlig hilsen,

Mina Gerhardsen
Barneombud

